

ДО АНАЛІЗУ РОЗРОБКИ СТАНДАРТІВ ДСТУ ISO ЩОДО ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

Рубльов В. І. проф., Дев'ятко О.С. асп.

(Національний університет біоресурсів і природокористування України)

Наведені результати аналізу розробки стандартів ДСТУ ISO щодо виробництва молока, молочних продуктів та забезпечення їх якості. Розробка ДСТУ ISO розглядається у порівнянні з міжнародними стандартами ISO.

Проблема: національні стандарти по виробництву молока і молочних продуктів не всі містять вимоги стандартів ISO і не гармонізовані з ними.

Аналіз існуючих міжнародних стандартів показує, що світова організація торгівлі основну увагу при отриманні молока звертає на його якість. Якість молока повинна відповідати вимогам, викладеним в «Європейських вимогах до виробників молока і молочних продуктів».

Згідно з вимогами світової організації торгівлі склад молока повинен відповідати міжнародним стандартам на вміст хімічних компонентів і мікробіологічних показників, а також методам їх оцінки. Окрім цього, розглядаються система управління, технологічні заходи щодо превентивного захисту молока від небажаного впливу супутніх чинників зовнішнього середовища, у тому числі доїльного устаткування і обслуговуючого персоналу.

У значному переліку міжнародних стандартів ISO ці вимоги обумовлені. Проте, не всі національні стандарти містять їх.

У міжнародній практиці управління якістю продукції використовується "Модель системи управління якістю, в основу якої покладено процес" (ISO 9004-2000 Quality management systems – Guidelines for performance improvements (Системи управління якістю. Настанови щодо поліпшення

діяльності) [1, 2]. Одним з напрямів створення якісній продукції по ISO 9004-2000 є його забезпечення нормативними документами з вимогами на якість, погоджену споживачем і виробником продукції.

Ціль роботи і задачі. Для вирішення вказаної проблеми з врахуванням ISO 9004-2000 мета роботи полягала в розгляді напрямів розробки національних стандартів, гармонізованих із стандартами ISO на молоко і його виробництво. Вирішувалося завдання за визначенням пріоритетів розробки міжнародних стандартів і обґрунтування напрямів розробки національних стандартів, гармонізованих з ними.

Методи досліджень. При інформаційному пошуку використовувався метод морфологічного аналізу [3]. Обробка результатів виконувалася реєстраційним і статистичними методами.

Для вирішення поставленого завдання визначалася кількість стандартів за якістю молока, властивостями, методами оцінки і його виробництва на основі показників стандартів та спеціальної літератури [4, 5].

Результати роботи. Згідно з Європейськими вимогами до виробників молока і молочних продуктів [6], стандартами міжнародної організації по стандартизації і стандартами України було розглянуто їх наявність за період з 1976 року по 2008 рік. Дослідження кількості і динаміки зміни по стандартах ISO показують збільшення їх кількості з 1997 року з піком в 2004 році і подальшому незначним зменшенням. Це, очевидно, пов'язано із зростанням числа учасників світової організації торгівлі (рис. 1).

Виконані аналогічні дослідження кількості і динаміки її зміни по Державних стандартах України (ДСТУ), гармонізованих із стандартами ISO (ДСТУ ISO). Встановлена їх поява з 2001 року і збільшення з піком в 2005 році і подальшому зменшенням кількості (рис. 1).

Зростання числа стандартів, можна передбачити, пов'язане зі вступом України до світової організації торгівлі в 2005 році. Проте їх загальна кількість менше стандартів ISO (таблиця 1).

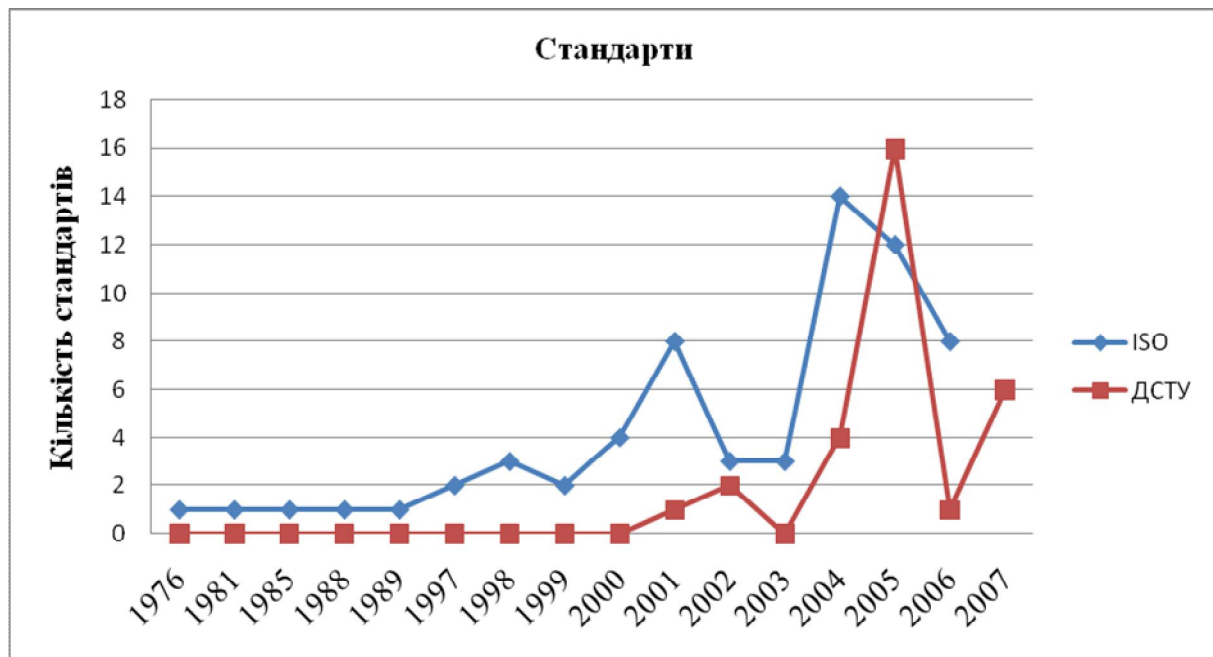

Рисунок 1. Результати дослідження динаміки зміни стандартів ISO і ДСТУ ISO по виробництву молока і молочних продуктів.

При розгляді існуючих стандартів ISO по виробництву молока і молочної продукції вони були згруповані по наступних напрямках (таблиця 1):

1. Молоко.
2. Молочные продукты.
3. Системы управління безпекою продовольчих продуктів.
4. Машины і механізми. Безпека.
5. Облік надою молока.
6. Корма для тварин.

Результати аналізу стандартів ISO по напрямках розробки показують наступні пріоритети їх розподілу:

1. Молоко і молочні продукти.
2. Молоко.
3. Системи управління безпекою продовольчих продуктів.
4. Машины і механізми. Безпека. Облік надою молока. Корма для тварин.

Кількість стандартів ISO по напрямку "Молоко і молочні продукти" склало 35 найменувань. По напрямку "Молоко" склало 23 найменування. По системах управління безпекою продовольчих продуктів 3 стандарта. По стандартах

"Машини і механізми. Безпека. Облік надою молока. Корма для тварин" виконано по одному на кожне найменування.

Результати аналізу стандартів ДСТУ ISO по напрямках розробки показують наступні пріоритети їх розподілу:

1. Молоко і молочні продукти.
2. Молоко.
3. Облік надою молока.

Таблиця 1. Напрями розроблених стандартів ISO, ДСТУ ISO і їх пріоритети

№ п/п	Напрями розроблених стандартів	Стандарти ISO		Стандарти ДСТУ ISO	
		Кіль- кість	Пріори тети	Кіль- кість	Пріори тети
1	Молоко	23	2	12	2
2	Молочні продукти	35	1	17	1
3	Системи управління безпекою продовольчих продуктів	3	3		-
4	Машини і механізми. Безпека	1	4	-	-
5	Облік надою молока	1	4	-	-
6	Корми для тварин	1	4	1	3
	Всього	64		30	

Кількість стандартів ДСТУ ISO по напрямку "Молоко і молочні продукти" склало 17 найменувань. По напрямку "Молоко" склало 12 найменувань. По "Обліку надою" один стандарт. Серед стандартів ДСТУ ISO не розглядаються: системи управління безпекою продовольчих продуктів; машини і механізми, їх безпека; корми для тварин.

Було виконано порівняння загальної кількості стандартів ISO і ДСТУ ISO. Воно показало, що існує значна кількість стандартів ISO, які необхідно використовувати при виробництві молока і молочних продуктів в Україні

шляхом розробки гармонізованих з ними стандартів ДСТУ ISO. Їх кількість складає близько 34 найменувань.

Висновки. Аналіз приведених результатів роботи показує, що для забезпечення виробництва молока за якістю вимогам світової організації торгівлі в Україні доцільна розробка додаткової кількості національних стандартів України ДСТУ, гармонізованої з міжнародними стандартами ISO.

При цьому необхідно зважати на специфіку аграрного виробництва України. Це пов'язано із змінами організації виробництва тваринницької продукції, молока, економічними і соціальними формаціями, технологічного, матеріально-технічного і сервісного забезпечення.

Доцільна розробка стандартів ДСТУ ISO, негорманізованих в сучасний період зі стандартами ISO, в наступних напрямках:

1. Молоко і молочні продукти.
2. Молоко.
3. Системи управління безпекою продовольчих продуктів.
4. Машини і механізми. Безпека.
5. Облік надою молока.
6. Корма для тварин.

Список літератури

1. ISO 9004:2000 Quality management systems – Guidelines for performance improvements (Системи управління якістю. Настанови щодо поліпшення діяльності).

2. Рубльов В.І., Войтюк В.Д., Управління якістю технічного сервісу і сільськогосподарської техніки при постачанні: Посібник: За ред. В.І. Рубльова. 2-ге видання доп. – К.: Видав. НАУ, 2006. – 236 с.

3. Рублёв В.И., Судакова Т.В., Саклакова Е.В. Основы научных исследований в области экономики и управления на транспорте. Учебное пособие. Сев.Кав.ГТУ, г. Ставрополь, 2003.-200 с.

4. Стандарти України. Алфавітний покажчик. Том 4. А-Н. станом на 1.01.2008. – Львів: ПП «НТЦ Леонорм-СТАНДАРТ», 2008. – с. 295-296

5. Стандарти міжнародної організації зі стандартизації. Покажчик 2. – Київ: Держспоживстандарт України, 2006. – с. 551-554

6. Європейські вимоги до виробників молока та молочних продуктів: Довідник:/ Авт.- упорядник : В.С. Тимошенко; За заг. ред.: А.В. Абрамова, В.Л. Іванова, Б.М. Куртяка; Р.П. Сімонова; І.В. Ємченко – Львів: ПП «НТЦ Леонорм-СТАНДАРТ», 2007. – с. 201-215

Аннотация

К анализу разработки стандартов ДСТУ ISO по производству молока

Рублёв В.И., Девятко Е.С.

Представлены результаты анализа разработки стандартов ДСТУ ISO по производству молока и молочных продуктов и обеспечения их качества. Разработка ДСТУ ISO рассматривается в сравнении с международными стандартами ISO.

Abstract

State and prospects of development standards DSTU ISO on production of milk

V.Rublov, H.Devyatko

An amount and dynamics of development standards DSTUISO on production and quality of milk and milk products is considered. Development of the DSTUISO standards garmonyzovannykh with the ISO standards is grounded.